

Josef Eschler: *Die Verletzungen der Frontzähne bei Jugendlichen*. 3e druk, 100 pag., 54 afb. Dr. Alfred Hüthig Verlag, Heidelberg 1972. Prijs DM 28,-.

De eerste druk van dit boek verscheen in 1962 als gewijzer voor de algemeen-practicus bij de beoordeling en behandeling van door traumata beschadigde frontelementen.

Over dit onderwerp zijn vele boeken en publikaties verschenen, die wat betreft inhoud en kwaliteit niet veel van elkaar verschillen. Een voordeel van deze uitgave is, dat de theoretische beschouwing steeds vergezeld gaat van in de praktijk voorkomende gevallen.

Na een korte inleiding en bespreking van de veelvuldigheid, waarmee beschadigingen van frontelementen optreden bevat het achtereenvolgens hoofdstukken over soorten en gevolgen der traumata; anamnese, onderzoek en diagnose en de behandeling.

Er is een poging gedaan om in schemata, naast de doorlopende tekst, een kort overzicht te geven van de inhoud. Door het gebruik van veel verschillende lettertypen is het echter niet altijd even overzichtelijk, terwijl dat juist de bedoeling van de schrijvers moet zijn geweest.

Het boek wordt besloten met een literatuuropgave, waarin ook recente Angelsaksische publikaties zijn opgenomen. Hierdoor waren meer moderne restauratietechnieken te verwachten dan uit de inhoud blijkt, waarmee dan tevens een nadeel ten opzichte van verschillende andere boeken over hetzelfde onderwerp is aangegeven.

Resumerend is het voor de algemeen-practicus een bruikbaar boek, juist vanwege de illustratie met de in de praktijk veelvuldig voorkomende gevallen.

W. J. H. Berendsen

Prof. Dr. G. Boering: *Diseases of the oral cavity and salivary glands*. 264 pag., 202 afb. John Wright & Sons Ltd., Bristol 1971. Prijs £ 3.75.

Nadat in 1969 bij Stafleu's Wetenschappelijke Uitgeversmaatschappij het boek van Prof. Dr. G. Boering, getiteld „Aandoeningen van mond en speekselklieren” was verschenen, is nu de Engelse vertaling uitgekomen. De aanleiding tot het verschijnen is gelegen in het feit, dat tot op heden een dergelijk boek in Engeland niet voorhanden was.

Het boek geeft een beknopt overzicht over de mondheelkunde. De volgende onderwerpen worden o.a. behandeld: aandoeningen van het gebit, zoals cariës, parodontopathiën, aandoeningen van de tong en de slijmvliezen, de dentogene infecties, de kaakkysten en de kaaktumoren.

Vijf hoofdstukken, welke het tweede deel van het boek vormen, zijn gewijd aan de afwijkingen van de speekselklieren. Het boek is bijzonder fraai uitgevoerd en voorzien van zeer fraaie illustraties, waarvan een deel in kleuren is uitgevoerd, wat vooral bij de beschrijving van de afwijkingen van de mondslijmvliezen, tong en gingiva zeer waardevol is.

Vele afbeeldingen van röntgenfoto's completeren het geheel.

Men mag de auteur gelukkig prijzen met het feit dat dit

boek, dat in Nederland een grote belangstelling heeft gekregen van artsen, tandartsen en studenten, nu ook in een Engelse vertaling is verschenen.

G. J. Kusen

W. Künzel: *Trinkwasserfluoridierung als kollektive kariesvorbeugende Massnahme*. 227 pag., 64 afb., 47 tab. VEB Verlag Volk und Gesundheit, Berlin 1972. Prijs 40,20 M.

In dit boek, waarvoor Professor Künzel bescheiden alleen als uitgever tekent, hoewel hij het grootste gedeelte zelf heeft geschreven, is de deskundigheid van een hele werkgroep bijeengebracht. De auteurs zijn de bovengenoemde hoogleraar in de tandheelkunde, de chemicus E. Auermann (hoofd van een afdeling Milieuhygiëne in een universitair instituut) en W. Bartsch, directeur van het Waterleidingbedrijf van Karl-Marx-Stadt, waar sinds 1959 voor meer dan 300.000 mensen het drinkwater wordt gefluorideerd.

Dit boek is ontstaan na bijna 20 jaar voorbereiding en na evenzo vele jaren praktische uitvoering en controle van de drinkwaterfluoridering. Zonder te overdrijven kan gezegd worden, dat alle vraagstukken en praktische problemen in verband met de fluoridering uitgebreid en vanuit een brede visie behandeld zijn. In „Hoofdstuk 9” wordt duidelijk, dat door de beleidslijnen in de D.D.R., de introductie van de waterfluoridering geenszins wordt vergemakkelijkt. Ook daar is de fluoridering als gezondheidsmaatregel gerangschikt onder de lokale beslissingsbevoegdheden van de Gemeenteraden. Bovendien zit men er met hetzelfde probleem als in Nederland, dat raden, die samengesteld zijn uit leken, overtuigd moeten worden dat de fluoridering van het drinkwater een effectieve en veilige methode is ter bestrijding van tandbederf, waarvan de problemen rond de praktische toepassing en technische uitvoering allemaal opgelost zijn. Künzel maakt duidelijk, dat in de voorbereiding van een besluit om tot fluoridering over te gaan, de tandarts (lees: de stomatoloog) als voorlichter, in alle gevallen een centrale rol moet spelen. De grote ervaring van Künzel en de boeiende wijze, waarop hij de lezer daarvan deelgenoot maakt, kunnen ook ons helpen de fluoridering in eigen land een grotere kans tot algemene invoering te verschaffen.

K. G. König

C. Haanen: *Bloedstelping en bloedstollingsonderzoek*. 159 pag. Scheltema en Holkema, Amsterdam en Haarlem 1971. Prijs f 20,00.

In dit in pocketformaat uitgegeven boekje bespreekt de Nijmeegse hoogleraar in de Hematologie (Katholieke Universiteit) het bloedstelpingsmechanisme en de bloedstolling op systematische wijze.

Veel plaats is ingeruimd voor het aanvullende laboratoriumonderzoek, waarbij steeds, naast de technische uitvoering, ook het principe van een bepaalde test wordt uiteengezet. Problemen, die zich kunnen voordoen bij patiënten, die „ontstold” zijn en een bloedige ingreep

(zoals b.v. een kiesextractie) moeten ondergaan, worden niet behandeld. Er zijn ook overigens vrijwel geen schakels gelegd met de kliniek.

Voor de tandarts-gemeen-practicus heeft dit boekje

weinig waarde. Wel lijkt het een nuttig en handig boekje voor de tandarts-specialist mondheelkunde, werkzaam in ziekenhuisverband.

I. van der Waal

EXCERPTA ODONTOLOGICA

Correspondentie deze rubriek betreffende te richten aan:
A. C. Lamers, Rijksweg 217, Heumen (Gld.).

Sectie II Cariësonderzoek

814. Modification of dental caries and calculus in rats by fluoride and bicarbonate-phosphate-fluoride additions to dietary sugar.

H. Luoma, J. H. Meurman, S. H. J. Helminen e.a.
Arch. Or. Biol. 17: 821, 1972.

Uit eerder verricht onderzoek door de auteurs van deze publikatie bleek dat toevoeging van bicarbonaat-fosfaat aan suiker in een cariogeen dieet bij ratten cariësreductie te weegbracht. In het hier beschreven onderzoek werd bovendien nog natriumfluoride aan de suiker toegevoegd. Van 61 Osborne-Mendel ratten, die in vier groepen werden verdeeld, kreeg de controlegroep (C) een gestandaardiseerd dieet, de tweede en derde groep (F en Fn) hetzelfde dieet, maar met 15 ppm NaF toegevoegd aan de suiker (10 ppm F voor het totale rantsoen). De vierde groep (B.P.F.) kreeg hetzelfde voedsel als de fluorgroepen, behalve dat 4% van de sucrose vervangen was door een mengsel van $\text{NaHCO}_3 + \text{KH}_2\text{PO}_4$.

Alle dieren, behalve die van de Fn-groep, werden op de eerste en de vierde dag oraal geënt met een cultuur van K-1 Streptococci. Na 40 dagen werden de dieren gedood en onderzocht. Het natriumgehalte in het bloedserum en het kaliumgehalte in de spieren vertoonden geen verschil in de vier groepen. Het fluorogehalte in het skelet was ongeveer 7 maal hoger in de experimentele groepen dan in de controlegroep. Bij toevoeging van bicarbonaat-fosfaat aan het dieet werd een lichte tendens tot meer tandsteen-vorming waargenomen, maar het verschil was niet significant.

Uit dit onderzoek blijkt dat fluoridetoevoeging aan de suiker (groep F en Fn) een fissuurcariësreductie geeft van 67% en een proximale cariësreductie van 51%. Toevoeging van bicarbonaat-fosfaat-fluoride (groep B.P.F.) echter vermindert de cariës in de fissuren met 85% en de proximale cariës met 87%. Hiermee werd aangetoond dat een combinatie van de drie zouten meer cariësreductie geeft dan fluoride alleen. Doordat een cumulatief effect optreedt, is het mogelijk om een zelfde vermindering van cariës te verkrijgen met een kleinere dosis van elk van de

preventieve componenten, indien ze gecombineerd worden toegediend.

Van den Broek - Nijmegen

Sectie III Conserverende tandheelkunde

1210. Antibacterial efficacy and cytotoxicity of three endodontic drugs.

G. L. Vander Wall, J. Dowson, Ch. Shipman. Or. Surg. Med. Path. 33: 230, 1972.

Wortelkanaaldesinfectantia dienen uiteraard een goede bactericide werking te bezitten, maar moeten tevens niet-toxisch zijn om irritatie van het peri-apicale weefsel te voorkomen. Deze twee eisen zijn met elkaar in tegenspraak: ieder chemisch middel dat micro-organismen doodt, heeft hetzelfde effect op levende weefselcellen. Daarom wordt steeds vaker de nadruk gelegd op het verlagen van de concentratie en de dosis van desinfectantia, die bij de wortelkanaalbehandeling worden gebruikt (zie Sectie III nr. 1139, febr. 1971).

In dit onderzoek werd nagegaan of formocresol, ChKM en Cresatin in de geringe hoeveelheden die tegenwoordig worden aanbevolen, nog voldoende bactericide werking bezitten en tevens, hoe groot de toxiciteit daarvan is.

Op agar-platen, beënt met *Staphylococcus aureus* en enterokokken, werden wattentampons met hoeveelheden van 0,001 tot 0,025 cc van het te onderzoeken medicament gelegd. Bij een volgende serie werden de medicamenten-tampons in het deksel van de petrischalen aangebracht, die omgekeerd in de broedstovf werden geplaatst; de medicamenten kwamen daarbij dus niet in contact met de beënte agarplaten. Als derde proefopstelling werden de tampons in de pulpakamer van geëxtraheerde incisieven ingesloten, waarvan het wortelkanaal was geruimd. Deze elementen werden, rechtopstaand, met de apex in een beënte voedingsbodem geplaatst.

Formocresol bleek bij de eerste proefopstelling de grootste groeiremmings-hof te veroorzaken - de diameter was recht evenredig met de hoeveelheid van het medicament. Cresatin was het minst effectief. Formocresol was het enige medicament dat, hoewel niet in contact met de voedingsbodem, toch groeiremming veroorzaakte en eveneens het enige farmacon, dat bij de derde proefopstelling een groeiremmings-hof te zien gaf rond de apices van de incisieven.

De toxiciteit van de medicamenten werd getest in een dergelijk experiment, waarbij van weefselculturen gebruik werd gemaakt. Daarbij bleek Cresatin het minst toxisch;